

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΕΝΙΑΙΑ ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2022-23
Β΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΔΕΥΤΕΡΑ, 23 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2023
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΛΑΤΙΝΙΚΑ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Β005

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΩΝ: 90 Λεπτά

ΟΙ ΟΔΗΓΙΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΕΞΙ (6) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΔΟΜΗ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ	ΚΕΛΙ ΠΙΝΑΚΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ
A.I ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ IV	1	17
A.II ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ XI	2	18
B.1 (α, β) ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ	3	4
B.2. ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ	4	3
B.3. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ	5	8
B.4. ΡΗΜΑΤΑ	6	12
B.5. ΑΝΤΙΘΕΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	7	6
B.6. ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΚΕΝΩΝ	8	8
B.7. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟ/ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ ΣΦΑΛΜΑ	9	2
B.8. ΟΡΘΗ ΠΡΟΤΑΣΗ	10	2
B.9. ΤΟΝΙΣΜΟΣ	11	2
B.10. ΠΡΑΓΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ	12	2
B.11. ΘΕΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ	13	8
B.12. ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΟ	14	8
		ΣΥΝΟΛΟ: 100

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 35)

Να μεταφράσετε τα πιο κάτω αποσπάσματα στα Ελληνικά.

Σημειώσεις:

- ❖ Κάθε λέξη βαθμολογείται με 0,5 μονάδα.
- ❖ Κάθε σκιασμένη συνεκφορά λέξεων αξιολογείται ως μία λέξη.
- ❖ Σε περίπτωση λανθασμένης απόδοσης μίας από τις δύο λέξεις στη συνεκφορά, αφαιρείται 0,25 μονάδα.
- ❖ Για κάθε προσθήκη λέξης αφαιρείται 0,25 μονάδα.

I.	MON.
Apud <i>antīquos Rōmānos</i> concordia maxima sed avaritia minima erat.	8x0,5=4
Rōmāni in <i>suppliciis</i> deōrum magnifici sed domi parci erant.	8x0,5=4
Iustitiā <i>inter se</i> certābant et patriam curābant.	6x0,5=3
Delecti consultābant <i>patriae</i> ;	3x0,5=1,5
eis <i>corpus ex annis</i> infirmum sed ingenium <i>propter sapientiam</i> validum erat. (Λατινικά Λυκείου, IV – ελαφρά διασκευή)	9x0,5=4,5
ΣΥΝΟΛΟ	17

II.	MON.
Hannibal, dux Carthaginiensis, omnes gentes Hispaniae bello superāvit.	8x0,5=4
Ubi in <i>Italiā</i> fuit, copias Rōmanōrum delevit.	6x0,5=3
Populus Rōmānus <i>cladem</i> Cannensem pavidus audīvit.	6x0,5=3
In <i>agro</i> Falerno Hannibal ex <i>insidiis</i> Fabii Maximi se expedīvit.	7x0,5=3,5
Postquam XIV annos in <i>Italiā</i> complēvit, Carthaginienses eum in <i>Africam</i> revocavērunt. (Λατινικά Λυκείου, XI – ελαφρά διασκευή)	9x0,5=4,5
ΣΥΝΟΛΟ	18

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 65)

1. α) Δίνονται δύο ελληνικές λέξεις. Από το πρώτο κείμενο που δόθηκε για μετάφραση, να εντοπίσετε και να γράψετε μία (1) λατινική λέξη με την οποία συνδέεται ετυμολογικά καθεμιά από αυτές.

	Ελληνική λέξη	Λατινική λέξη
i.	αντίκα	antiquos
ii.	δωμάτιο	domi

1 μον. για κάθε ορθή απάντηση
(Μονάδες 2)

- β) Δίνονται δύο τριάδες λέξεων από τα Αγγλικά, Γαλλικά και Ιταλικά. Να γράψετε το ρήμα των Λατινικών, με το οποίο συνδέεται ετυμολογικά η κάθε τριάδα, στο α΄ πρόσωπο της οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής.

	ΑΓΓΛΙΚΑ	ΓΑΛΛΙΚΑ	ΙΤΑΛΙΚΑ	ΛΑΤΙΝΙΚΑ
i.	consult	consulter	consultare	consulto
ii.	complete	compléter	completare	compleo

1 μον. για κάθε ορθή απάντηση
(Μονάδες 2)

2. Από τα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση, να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α΄ (επισημαίνονται με πλάγια γραφή στα κείμενα) με τις πτώσεις της στήλης Β΄. Στη στήλη Β΄ περισσεύουν τρεις (3) επιλογές.

A΄	B΄
a. <i>antiquos</i>	1. ονομαστική ενικού
b. <i>patriae</i>	2. γενική ενικού
c. <i>corpus</i>	3. δοτική ενικού
d. <i>agro</i>	4. αιτιατική ενικού
e. <i>cladem</i>	5. αφαιρετική ενικού
f. <i>insidiis</i>	6. ονομαστική πληθυντικού
	7. γενική πληθυντικού
	8. αιτιατική πληθυντικού
	9. αφαιρετική πληθυντικού

a. 8	b. 3	c. 1	d. 5	e. 4	f. 9
-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

0,5 μον. για κάθε ορθή απάντηση

(Μονάδες 3)

3. Να αναγνωρίσετε τον συντακτικό ρόλο των πιο κάτω όρων, οι οποίοι είναι υπογραμμισμένοι στα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση.

avaritia	υποκείμενο [0,5] στο (ρήμα) erat [0,5]
deōrum	γενική αντικειμενική [0,5] στο suppliciiis [0,5]
parci	κατηγορούμενο [0,5] στο (υποκείμενο) Romani [0,5] (από το συνδετικό ρήμα erant)
ex annis	εμπρόθετος προσδιορισμός [0,5] της αιτίας/ εξωτερικό αναγκαστικό αίτιο [0,5]
dux	παράθεση [0,5] στο Hannibal [0,5]
in Italiā	εμπρόθετος προσδιορισμός [0,5] στάσης σε τόπο [0,5]
Romanus	επιθετικός προσδιορισμός [0,5] στο populus [0,5]
eum	αντικείμενο [0,5] στο (ρήμα) revocaverunt [0,5]

(Μονάδες 8)

4. Να τρέψετε τους πιο κάτω ρηματικούς τύπους σύμφωνα με την οδηγία που ακολουθεί.

erat	στο β' πρόσωπο ενικού οριστικής μέλλοντα και παρακειμένου	<ul style="list-style-type: none"> • eris • fuisti
certābant	στο β' πρόσωπο ενικού και στο β' πληθυντικού οριστικής μέλλοντα	<ul style="list-style-type: none"> • certabis • certabitis
delēvit	στο γ' πρόσωπο πληθυντικού οριστικής ενεστώτα και στο α' πρόσωπο πληθυντικού οριστικής παρατατικού	<ul style="list-style-type: none"> • delent • debebamus
audīvit	στο γ' πρόσωπο πληθυντικού οριστικής ενεστώτα και στο απαρέμφατο ενεστώτα	<ul style="list-style-type: none"> • audiunt • audire
expedīvit	στο α' πρόσωπο ενικού και στο α' πληθυντικού οριστικής παρατατικού	<ul style="list-style-type: none"> • expediebam • expediebamus
complēvit	στο γ' πρόσωπο πληθυντικού οριστικής παρακειμένου και στο απαρέμφατο ενεστώτα	<ul style="list-style-type: none"> • compleverunt/complevere • complere

1 μον. για κάθε ορθή απάντηση

(Μονάδες 12)

5. Να μεταφέρετε τους κλιτούς τύπους των πιο κάτω προτάσεων στον αντίθετο αριθμό.

i.	Tu epistulam novam militi Romano scripturāre potes.
	Vos epistulas novas militibus Romanis scripturāre potestis.
ii.	Pater eius regnum ab terrā gelidā transfert.
	Patres eōrum regna ab terris gelidis transferunt.

0,5 μον. για κάθε ορθή λέξη
(Μονάδες 6)

6. Να συμπληρώσετε τα κενά με τον κατάλληλο τύπο της λέξης που βρίσκεται στην παρένθεση. Στο τετράδιο απαντήσεων να γράψετε μόνο τους ζητούμενους τύπους.

- i. **avaritiā**
- ii. **nos**
- iii. **cultro**
- iv. **loco**
- v. **te**
- vi. **sapientiae, imponit**
- vii. **sociis**

1 μον. για κάθε ορθή λέξη
(Μονάδες 8)

7. Να εντοπίσετε και να διορθώσετε το γραμματικό/συντακτικό σφάλμα σε κάθε πρόταση που ακολουθεί. Στο τετράδιο απαντήσεων να γράψετε μόνο το σφάλμα και τη διόρθωσή του.

i.	Hic puella filia Aeneae est.	Σφάλμα: Hic [0,5] Διόρθωση: Haec [0,5]
ii.	Illi de miseriam suā narrant.	Σφάλμα: miseriam [0,5] Διόρθωση: miseriā [0,5]

(Μονάδες 2)

8. Να σημειώσετε ποια από τις παρακάτω προτάσεις είναι γραμματικά και συντακτικά ορθή και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

i.	Audio remanēre in castris.	
ii.	Audio tu remanēre in castris.	
iii.	Audio me remanēre in castris.	Επισήμανση ορθής πρότασης [1] Ειδικό απαρέμφατο από το ρήμα audio [0,5] Το υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου δηλώνεται σε αιτιατική και στην ταυτοπροσωπία / Το υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου βρίσκεται κανονικά σε αιτιατική και δεν παραλείπεται. [0,5]

(Μονάδες 2)

9. Να υποδείξετε πού πρέπει να τονιστούν οι λέξεις που ακολουθούν (από τα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση) και να αιτιολογήσετε τις απαντήσεις σας.

cOrpus	παραλήγουσα [0,5], επειδή οι δισύλλαβες λέξεις τονίζονται στην παραλήγουσα [0,5]
insidiis	προπαραλήγουσα [0,5], επειδή η παραλήγουσα είναι βραχύχρονη (φωνήεν προ φωνήεντος βραχύνεται) [0,5]

(Μονάδες 2)

10. Στο πρώτο προς μετάφραση κείμενο αναφέρονται ορισμένες αρετές που διέκριναν τους Ρωμαίους μέχρι τα μέσα του 2^{ου} αιώνα π.Χ. Ποια από τις αρετές αυτές θεωρείτε ότι βοήθησε τους Ρωμαίους να επικρατήσουν, τελικά, στον Β' Καρχηδονιακό πόλεμο (για τον οποίο γίνεται λόγος στο δεύτερο προς μετάφραση κείμενο); Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με ένα (1) επιχειρήμα.

Αναφορά σε μία αρετή:

ομόνοια, φιλοπατρία, ευσέβεια προς τους θεούς, δικαιοσύνη, σοφία [0,5]

Αιτιολόγηση:

Χάρη στην ομόνοια / φιλοπατρία / ευσέβεια προς τους θεούς / δικαιοσύνη / σοφία κατάφεραν να αντέξουν στην πίεση του πολέμου και στις ήττες που υπέστησαν από τους Καρχηδονίους και να επικρατήσουν στο τέλος.

[1,5]

Γίνεται δεκτή και οποιαδήποτε άλλη ορθά τεκμηριωμένη απάντηση.

(Μονάδες 2)

11. Να μεταφράσετε το αδίδακτο κείμενο που ακολουθεί στα Ελληνικά.

Tum incolae Aethiopiae contra viros barbaros repugnābant. Illi civitates eōrum oppugnābant et vi expugnābant. Postea, dolore magno, incolae Aethiopiae ad Italiam navigābant, sed venti adversi eos in Galliam portābant. Ibi novam patriam fundāre poterant.

Τότε οι κάτοικοι της Αιθιοπίας μάχονταν εναντίον βάρβαρων ανδρών. Εκείνοι πολιορκούσαν τις πολιτείες τους και τις καταλάμβαναν με (τη) βία. Αργότερα/μετά/ύστερα, με μεγάλο πόνο, οι κάτοικοι της Αιθιοπίας έπλεαν προς την Ιταλία, αλλά αντίθετοι άνεμοι τους μετέφεραν στη Γαλατία. Εκεί μπορούσαν να ιδρύουν/ιδρύσουν νέα πατρίδα.

Σημείωση: Η σκιασμένη φράση αξιολογείται μία φορά.

0,25 για κάθε ορθή λέξη x 32 λέξεις

(Μονάδες 8)

12. Να μεταφέρετε το κείμενο που ακολουθεί στα Λατινικά.

Ο γιος του βασιλιά θα κτίσει πελώρια τείχη και θα κάνει μεγάλο πόλεμο. Ο θεός όμως θα διατάξει τον διοικητή της λεγεώνας να τον τιμωρήσει με δόλο.

Filius/Natus regis moenia ingentia condet et bellum magnum geret. Sed deus legatum iubebit/ legato imperabit dolo eum punire.

0,5 μον. για κάθε ορθή λέξη x 16 λέξεις

(Μονάδες 8)

-ΤΕΛΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ -